

Jak se učí generace Z? Hlavně se ptá proč.

6.4.2025 - Jitka Jiříčková | Univerzita Karlova

Současní studenti, takzvaná generace Z, přichází do univerzitního prostředí s výrazně odlišnými návyky v učení a zpracování informací než všechny předchozí generace. Kulatý stůl, který organizovala poradní platforma Vzdělávání 21 Univerzity Karlovy a jehož se zúčastnili jak zástupci studujících, tak odborníci na danou problematiku nejen z UK, se zaměřil na specifika této generace a jejich možný vliv na podobu a obsah vysokoškolského vzdělávání. Diskutovalo se mimo jiné o tom, jak se proměnily způsoby získávání a zpracování informací, jakou roli hrají digitální technologie včetně AI a jak se proměňuje schopnost studentů soustředit se na výuku, respektive konkrétní činnost.

Diskutovali (zleva) Anežka Tetřevová (manažerka pro vzdělávání platformy Based, studentka FEL ZČU), David Hurný (místopředseda think-tanku Vzdělávání21, člen kolegia rektorky UK pro rozvoj pedagogických kompetencí akademických pracovníků), Kristýna Kolínová (4EU+ Local Office, Evropské centrum UK), Adam Karas (akademický senátor UK, student a vyučující na 1.LF UK) a Jakub Čech (akademický senátor UK, student PF UK).

„Je zajímavé, že studenti, kteří se během výuky na mobil často dívají – a to i navzdory školním zákazům – většinou sami necítí, že by to výrazně ovlivňovalo jejich pozornost. Přesto ale platí, že největší vliv na soustředění mají jiné faktory: například způsob výkladu učitele, typ vyučovaného předmětu, atmosféra ve třídě, chování spolužáků, osobní rozpoložení studenta a také třeba to, v jakou denní dobu se výuka koná,“ říká Klára Zajíčková, analytička agentury STEM, která pro neziskovou organizaci Nekrachni realizovala výzkum (*sběr dat proběhl právě před rokem – pozn. red.*) o studijních návycích generace Z, v tomto případě konkrétně s žáky a studenty ve věku 11 až 19 let – tedy s generací, která v nejbližších letech nastoupí na vysoké školy.

Tématem výzkumu byla také umělá inteligence a její využití ve výuce i domácí přípravě žáků. „Nějakou obecnou zkušenost s AI měla tehdy dvě pětiny mladších lidí. Samozřejmě velmi závisí na věku – ti starší jsou v tomto ohledu mnohem zkušenější a v případě školy jsou zkušenější středoškoláci. Ukázalo se ale, že mnohem menší je ta zkušenost mezi studenty učilišť,“ popisuje Klára Zajíčková s tím, že do značné míry hraje roli i rodinné zázemí – častěji si mohly AI vyzkoušet děti rodičů vysokoškoláků, nebo alespoň jednoho vysokoškoláka. Stejně tak ti, kteří uvedli, že situace jejich domácnosti je po ekonomické stránce dobrá, měli s AI větší zkušenost. A pak také ti, kteří mají větší tendenci podvádět. Co rozhodně dominuje mezi používanými nástroji, je ChatGPT, potom také aplikace na počítání příkladů, a pak už následují méně časté nástroje.

„Ukázalo se, že výhody AI studenti rozhodně vnímají, ale částečně se k ní umí stavět i kriticky. Většina rozhodně říká, že jim používání těchto nástrojů šetří čas, že tak řeší úkoly, které považují za zbytečně zdlouhavé, a že tuto schopnost považují za důležitou do budoucna. Na druhou stranu ale projevovali obavy, že když budou AI používat často, ztratí schopnost samostatně pracovat. A pak taky, jestli jsou výsledky fakticky správné – v tom byli trochu rozpolcení, ale spíš převládal dojem, že ano,“ dodává analytička STEM.

Následující panelová debata se soustředila na klíčovou otázku: jak může Univerzita Karlova přizpůsobit své vzdělávací přístupy specifickým potřebám generace Z?

„Vysokoškolští pedagogové nám často říkají, že dnešní studenti jsou jiní – někteří je označují jako líné, ale já si to nemyslím. Spíš chtějí rozumět tomu, proč jim předáváme právě tyhle informace a jaký mají význam. A to podle mě není na škodu,“ říká místopředseda think-tanku Vzdělávání21, člen

kolegia rektorky UK pro rozvoj pedagogických kompetencí akademických pracovníků David Hurný. „Co se týká samotného stylu výuky, nikdy se nezavděčíte všem. Proto je podle mě ideální výukové metody střídat a volit v danou chvíli tu, která pedagogovi nejlépe umožní splnit jeho konkrétní výukový cíl, který ovšem také studentům sděluje – právě proto, aby věděli proč se co učí,“ komentuje David Hurný dílčí část výzkumu, v níž zaznělo, že část generace Z uvítala větší podíl diskuzí ve výuce oproti frontálnímu výkladu.

Velkým tématem debaty bylo využívání umělé inteligence. Podle Hurného se Univerzita Karlova například aktualizuje vzdělávací kurzy pro pedagogy o práci s AI a na fakultách přibíhají i povinné semináře pro studenty týkající se využívání AI. „Dalším krokem by mělo být rozvíjení nejen dovednostní složky (jak vytvořit kvalitní prompt), ale také znalostní – jak s výstupy AI dále pracovat,“ upozornil student Právnické fakulty UK a akademický senátor UK Jakub Čech.

„Zadejte například studentům, aby okomentovali výsledky sdělení od AI – ověřili její informace, doplnili k nim své poznatky a postřehy,“ nabízí způsob efektivního využití AI ve výuce Anežka Tetřevová, manažerka pro vzdělávání platformy Based a studentka, jež v debatě zastupovala Západočeskou univerzitu v Plzni.

„Výzvou pro současné vzdělávání je přizpůsobit výukové metody specifickým potřebám generace Z. Tato generace, která je zvyklá pracovat s neustálým přílivem informací a digitálními technologiemi, si žádá způsob učení, který bude flexibilní, interaktivní a více propojený s praktickými zkušenostmi. Tradiční přístupy k výuce už neodpovídají jejich očekáváním a způsobům, jakým se učí. Univerzita Karlova, stejně jako další vzdělávací instituce, už delší hledá způsoby, jak zlepšit zapojení studentů a vytvořit prostředí, které podporuje efektivní učení. Klíčové nyní je tyto metody zavádět citlivě, ale přitom dostatečně rychle, do praxe,“ shrnul za UK David Hurný.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=25509>